

Kommende, der have at føre Tilsyn med Skolegangen, at den Tvang, der er lagt i deres Hænder, ikke rækker til at tilvejebringe en bedre Skolegang. Ved at ramme disse Forsømmelige, der som oftest høre til de Fattigste, for ikke at sige Communens Udflugt, udrettes saare Lidt; Pengene komme jo ikke ind, og ved at færnsle Forsørgerne paabeholder man kun Communen Udgifter, saaledes som en af de ærede Forespørgere har antydet. Det gaaer virkelig saaledes til, om just ikke ganske til den Yderlighed, som den ærede Taler nævnte, saa dog tilnærmelsesviis; men dette fører til det Resultat, at man i høj Grad klymper sig ved at anvende Skolemulcten paa en saa streng Maade, som man burde. I Almindelighed bliver den jo anvendt paa den Maade, at en Dags Forsømmelse uden lovlig Grund slet ikke bliver mulceteret; dette staaer fast, og jeg troer næsten, at det hos alle Sogneraad er en Skik, og at det derhos er meget sjældent, at man kommer til at forøge eller fordobbe Mulcten, fordi man erkjender, at man ved Forøgelse eller Fordobling af Mulcten ikke udretter det Allermindste til at fremme Skolegangen. Men for at faae det hele Spørgsmaal drøftet tilfulde, vil man ganske vist komme ind paa mange videre gaaende Sider, som jeg ikke tørster mig til her at komme ind paa. Det, jeg har villet urtale her, var kun paa den ene Side min Opfattelse af, at Mulctsystemet i den Form, hvori det for Dieblisset ligger for, er mangelfuldt, samtidig med at jeg erkjender, at med Forholdene og den hele Udvikling, som vi ere komne i, og som vistnok ikke tilstede en saadan Bortryddelse af Skoletvangen, som flere af de Herrer have til Hensigt, er dette System fuldstændigt uferenligt og ligefrem stadeligt, samt paa den anden Side, at jeg anseer en blot Modification i Bestemmelserne om Skolemulcterne, saaledes som den høitærede Minister har antydet, for ingenlunde at være et tilfredsstillende Middel til at komme bort fra de Ulemper, Mulctsystemet for Dieblisset fører med sig. Det staaer for mig som en nødvendig Ting at føre de Forandringer, som ere nødvendige for at komme bort fra disse Ulemper, et Skridt videre, og man vil først kunne opnaae dette ved at gaae over til en Reform af Skoleundervis-

ningssystemet, hvorved Skoleundervisningen med Hensyn til en heel Række af de nu bestaaende Bestemmelser enten udvides eller forandres.

Sable: Skulde det dog ikke være muligt, at man ved denne Forhandling kunde komme til et nogenlunde klart Resultat, saaledes at den ikke stod som en Samling af aldeles uferenlige Modsigelser? Den høitærede Minister har — det skal jeg med Glæde anerkjende — udtalt en Sætning, som jeg har nævnt i et tidligere Foredrag, nemlig den, at det ligger dybt indpræntet hos alle Forældre, at de ville have deres Børn vel opdragne. Skulde man ikke deraf kunne uddrage den Regel, at naar man tager Tingene, saaledes som de ere stillede i Verden, ville Forældrene i Almindelighed være de, som ere nærmest til at tage sig af deres Børns Fremtid, og at det ikke er for deres Skyld, der behøves Skolemulct? Lad os imidlertid indrømme, at der er Tilstande, hvori det naturlige Forhold ikke finder Sted, hvori der sættes Børn i Verden, som savne deres naturlige Værger, at der er Forældre, som ere saa uheldigt stillede i Samfundet, at de ikke engang ere istand til at bevare de naturlige Følelser, som burde stille dem i det rette Forhold til Børnene. Det er altsaa for disse Undtagelsers Skyld, at Loven bør give Bestemmelser, at man maa have det haarde Tvangssystem, som hviler saa trykkende paa Mange; men at forsøge denne Tanke videre vilde være at gjøre et for stort Krav paa Forsamlingens Tid, thi den hænger sammen med langt dybere Spørgsmaal end dem, der foreligge i dette Dieblis. Det hænger sammen med det hele Spørgsmaal om Fattigdommen, om dens Aarsag og dens Afhjælpning, og dette ligger ikke for her. Naar der altsaa ikke tales om Undtagelserne, men om Reglerne, er der en anden Række Betragtninger, som ikke bør undlade at komme til orde ved denne Leilighed, og det er den, der er fremhævet af adskillige Andere, nemlig hvorledes er Skolevæsenet den Dag idag? Paa dem, der have omtalt, hvor vigtigt det er at faae Skolemulctsystemet opretholdt, hviler virkelig Ansvarer for, at de, uagtet den ikke ringe Opfordring i modsat Retning, som